

UCHWAŁA

Dnia 29 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

Protokolant starszy inspektor sądowy Mariusz Pogorzelski

po rozpoznaniu, na posiedzeniu jawnym, w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w dniu 29 czerwca 2023 r. wniosku prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] z dnia 11 maja 2023 r., sygn. akt 4133 – 4.Ds. [...], w przedmiocie podjęcia uchwały o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – sędziego Sądu Rejonowego w W., za to, że w dniu 17 stycznia 2023 r. w K., na ulicy [...], kierując samochodem marki O. o nr rej. [...], nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że nie zachował szczególnej ostrożności bezpośrednio przed wyznaczonym przejściem dla pieszych i nie ustąpił pierwszeństwa pieszej N. W., która przechodziła przez jezdnię po oznakowanym znakami pionowymi i poziomymi przejściu dla pieszych, i potrącił ją, powodując nieumyślnie wypadek drogowy, w którym N. W. doznała obrażeń ciała w postaci złamania kłykcia bocznego kości piszczelowej po stronie lewej, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jej ciała na czas powyżej siedmiu dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k.

na podstawie art. 80 § 2c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz. 365 ze zm.) – dalej powoływana jako u.s.p.

uchwalił:

zezwoić na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. – sędziego Sądu Rejonowego w W., za to, że w dniu 17 stycznia 2023 r. w K., na ulicy [...], kierując samochodem marki O. o nr rej. [...], nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że nie zachował szczególnej ostrożności bezpośrednio przed

wyznaczonym przejściem dla pieszych i nie ustąpił pierwszeństwa pieszej N. W., która przechodziła przez jezdnię po oznakowanym znakami pionowymi i poziomymi przejściu dla pieszych, i potracił ją, powodując nieumyślnie wypadek drogowy, w którym N. W. doznała obrażeń ciała w postaci złamania kłykcia bocznego kości piszczelowej po stronie lewej, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jej ciała na czas powyżej siedmiu dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k., tj. o przestępstwo z art. 177 § 1 k.k.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej [...] wnioskiem z dnia 11 maja 2023 r., sygn. akt 4133 – 4.Ds. [...], który wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 18 maja 2023 r., działając na podstawie art. 80 § 1 w zw. z art. 80 § 2c u.s.p., zwrócił się o podjęcie uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Rejonowego w W. – X. Y., gdyż zgromadzone dowody uzasadniają podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa z art. 177 § 1 k.k.

Sędzia X. Y. nadesłał do Sądu Najwyższego pisma z dnia 6 czerwca 2023 r., w których zwrócił się o wyjaśnienie przedmiotu posiedzenia w jego sprawie oraz o poinformowanie, czy przedmiotowe postępowanie jest sprawą sądową, o której mowa w art. 90 u.s.p., a nadto o wskazanie, czy możliwy jest do przedmiotowej sprawy dostęp zdalny. Sędzia X. Y. wniósł także o podjęcie uchwały o zezwolenie na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej odnośnie czynu z art. 177 § 1 k.k., objętego wnioskiem prokuratora z dnia 11 maja 2023 r. Sąd Najwyższy udzielił sędziemu odpowiedzi w dniu 19 czerwca 2023 r. W piśmie sędzia X. Y. wniósł o wydanie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za czyn z art. 177 § 1 k.k. objęty wnioskiem prokuratora złożonym w niniejszej sprawie (k.16).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Na wstępie należy przypomnieć, że ujęty w art. 181 Konstytucji RP zakaz pociągania do odpowiedzialności karnej sędziego bez zgody sądu określonego w

ustawie składa się na tzw. immunitet formalny (procesowy) sędziego. Nie powoduje on wyłączenia odpowiedzialności, czy też karalności za popełniony czyn, a jedynie wprowadza zakaz pociągania osoby posiadającej taki immunitet do odpowiedzialności karnej przed sądem, chyba że oskarżyciel uzyska na to zgodę uprawnionego organu. Immunitet ten nie ma być postrzegany jako swoistego rodzaju prawo osobiste przysługujące osobie sprawującej urząd sędziowski. Nie może też stanowić środka zapewnienia bezkarności jego posiadaczom. W świetle konstytucyjnych zasad państwa prawnego i zasady równości wobec prawa immunitet sędziego stanowi wyjątek od powszechnych zasad odpowiedzialności karnej. Nie może zatem podlegać interpretacji rozszerzającej, a sposób wykładni i stosowania przepisów o tym immunitecie musi być podporządkowany realizacji zarysowanych wyżej jego funkcji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 1998 r., sygn. akt I KZP 36/97, OSNKW 1998, z. 3–4, poz. 12).

Z treści art. 181 Konstytucji RP jasno wynika, że immunitet ten ma charakter względny, bo może zostać uchylony, co pozwoli na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej. Powołany przepis Konstytucji RP określa w tym zakresie następujące wymogi:

- 1) uchylenie immunitetu sędziego musi mieć zawsze charakter uprzedni, co oznacza, iż do daty uprawomocnienia się decyzji o jego uchyleniu możliwe jest tylko prowadzenie postępowania karnego „w sprawie”, a nie „przeciw osobie”,
- 2) uchylenie immunitetu sędziego może być dokonane tylko przez „sąd” (tzn. tylko przez jeden z sądów wskazanych w art. 175 Konstytucji RP), z zastosowaniem procedury zapewniającej sędziemu niezbędne gwarancje rzetelnego postępowania,
- 3) uchylenie immunitetu sędziego może być dokonane tylko przez sąd „określony w ustawie”, co oznacza, iż musi istnieć generalna regulacja ustawowa wskazująca właściwość sądu do podejmowania rozstrzygnięć w przedmiocie jego uchylenia.

Zgodnie z art. 80 § 2c u.s.p., uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wydaje się, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa. Sformułowanie „**dostatecznie**

uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa” jest tożsame z pojęciem użytym w art. 313 § 1 k.p.k. Na gruncie zaś wykładni tego przepisu k.p.k. wskazuje się, że wydanie postanowienia o przedstawieniu zarzutów wymaga istnienia bardziej rozbudowanej faktycznej podstawy, niż ta, która wystarcza do wszczęcia śledztwa lub dochodzenia w rozumieniu art. 303 k.p.k. Poza uzasadnionym podejrzeniem popełnienia przestępstwa musi istnieć także dostatecznie uzasadnione podejrzenie, że czyn popełniła określona osoba. W orzecznictwie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego podkreśla się, że sformułowanie „dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa” jest nieostre (niedookreślone), zatem ocena, czy spełniona została opisana nim przesłanka, zawsze zależy od konkretnych okoliczności sprawy (por. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 18 października 2004 r., sygn. akt SNO 40/04, OSNSD 2004, Nr 2, poz. 33). Wskazuje się też, iż owo podejrzenie popełnienia przestępstwa musi być w pełni uzasadnione, nie nasuwające żadnych istotnych wątpliwości ani zastrzeżeń, zarówno co do popełnienia czynu jak i zaistnienia wszystkich znamion konkretnego typu przestępstwa (por. np. uchwały Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego: z dnia 8 maja 2007 r., sygn. akt SNO 21/07, OSNSD 2007, poz. 38, z dnia 27 stycznia 2009 r., sygn. akt SNO 95/08, OSNSD 2009, poz. 24, z dnia 20 lipca 2011 r., sygn. akt SNO 32/11). Obowiązkiem sądu dyscyplinarnego, w ramach postępowania wywołanego wnioskiem oskarżyciela o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego, jest zbadanie (weryfikacja) przedstawionych przez oskarżyciela dowodów, w celu stwierdzenia, czy zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa przez sędziego. Kontrola ta ma charakter merytoryczny, chociaż nie sprowadza się do tak wysokiego poziomu przekonania sądu o popełnieniu czynu i winie sprawcy, jak w przypadku orzekania w postępowaniu karnym.

Oczywistym jest, że sąd dyscyplinarny w postępowaniu o wyrażenie zgody na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej ma obowiązek oceny dowodów na zasadach określonych w k.p.k., a więc przede wszystkim zgodnie z regułami określonymi w art. 7 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., czyli swobodnie, z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Uzasadnienie rozstrzygnięcia powinno zaś zawierać

wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych. Sąd dyscyplinarny powinien więc w pierwszym rzędzie ocenić dowody, a dopiero następnie dokonać analizy prawnej czy spełniona jest przesłanka uchylenia immunitetu, czyli czy wskazują one na wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez sędziego przestępstwa (por. np. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 23 lutego 2006 r., sygn. akt SNO 3/06, OSNSD 2006, poz. 25).

Materiał dowodowy zgromadzony w toku dotychczasowego postępowania w sprawie 4133-4.Ds. [...] Prokuratury Rejonowej [...], tj. protokół oględzin miejsca wypadku drogowego (k.2-3v), szkic miejsca wypadku drogowego (k.4), protokół oględzin pojazdu (k.5-6v), protokoły badania stanu trzeźwości analizatorem wydechu (k.7-8v), protokół przesłuchania świadka T. Ż. (k.10-10v) oraz N. W. (k.17-18), sprawozdanie sądowo – lekarskie biegłych Instytutu Naukowego Pracowni Ekspertyz Sądowo – Lekarskich Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej [...] w K. (k. 23-23v), pozwala na następujące ustalenie stanu faktycznego. W dniu 17 stycznia 2023 r. o godz. 17:40 w K. na skrzyżowaniu ul. [...] z ul. [...], kierujący samochodem marki O. nr rej. [...], jadąc od strony Al. [...] w kierunku ul. [...], potrącił pieszą, która przechodziła po wyznaczonym przejściu dla pieszych oznaczonym znakami poziomymi i pionowymi. Kierującym okazał się X. Y. – sędzia Sądu Rejonowego w W. Po przyjeździe na miejsce zdarzenia załogi Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w K. zbadana została trzeźwość uczestników zdarzenia drogowego urządzeniem typu Alcoquant A401068. Kierujący pojazdem sędzia był trzeźwy, natomiast u pieszej stwierdzono, iż była w stanie nietrzeźwości, przy stwierdzonej zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu w pierwszym badaniu o godz. 18:06 – 0,46 mg/l i w drugim badaniu o godz. 18:23 – 0,44 mg/l. Piesza w wyniku potrącenia doznała obrażeń ciała w postaci złamania kłykcia bocznego kości piszczelowej po stronie lewej i została przetransportowana karetką pogotowia do szpitala. Według opinii biegłych Instytutu Naukowego Pracowni Ekspertyz Sądowo – Lekarskich Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej [...]w K., obrażenia pieszej naruszyły czynności narządów jej ciała na czas powyżej siedmiu dni w rozumieniu art. 157 § 1 k.k.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w świetle powyższych ustaleń bezspornym jest, że przyczyną potrącenia N. W. na przejściu dla pieszych, była niewłaściwa, w tej sytuacji, taktyka jazdy kierującego samochodem X. Y., gdyż zbliżając się do oznakowanego przejścia dla pieszych nie zachował szczególnej ostrożności i nie ustąpił pierwszeństwa pieszej przekraczającej jezdnię ul. [...] po oznakowanym przejściu dla pieszych oraz że potrącenie N. W. przez samochód kierowany przez X. Y., skutkowało obrażeniami jej ciała, co naruszyło czynności narządów na czas powyżej siedmiu dni.

Powszechnie przyjmuje się, że dobrem prawnym chronionym przez art. 177 k.k. (przestępstwo karalnego wypadku w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym) jest bezpieczeństwo w komunikacji w aspekcie ochrony życia i zdrowia człowieka.

W odniesieniu do przestępstwa karalnego wypadku, k.k. rozróżnia lekki wypadek (art. 177 § 1 k.k.) oraz wypadek ciężki (art. 177 § 2 k.k.). Spowodowanie wypadku stanowi konsekwencję naruszenia przez sprawcę, najczęściej kierowcę, zasad bezpieczeństwa w ruchu, które są wprost wyrażone w przepisach regulujących porządek i bezpieczeństwo w ruchu, jak też wynikają z zasad prakseologicznych odnoszących się do danej sfery ruchu (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 1975 r., sygn. akt V KK KZP 2/74, OSNKW 1975, z. 3 – 4, poz. 33). Do zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym zalicza się między innymi reguły określające sposób włączania się do ruchu, wyprzedzania, omijania, ustąpienia pierwszeństwa przejazdu, zasady ostrożności, ograniczonego zaufania i prędkości bezpiecznej (R. Stefański, Przestępstwa drogowe w nowym kodeksie karnym, Kraków 1999). Przestępstwo z art. 177 k.k. jest występkiem nieumyślnym. Użyty w dyspozycji tego przepisu zwrot „chociażby nieumyślnie”, który odnosi się do naruszenia przez sprawcę zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, oznacza jedynie, iż sprawca działał z zamiarem naruszenia tych reguł albo naruszenie ich było skutkiem lekkomyślności lub niedbalstwa. Sposób naruszenia zasad bezpieczeństwa nie rzutuje więc na stronę podmiotową przestępstwa karalnego wypadku, ale wpływa na zawartość bezprawia, gdyż jest ono większe w razie umyślnego naruszenia zasad bezpieczeństwa, a mniejsze w razie ich nieumyślnego naruszenia.

Patrząc przez pryzmat przepisu art. 177 § 1 k.k. na wyżej poczynione ustalenia, co do przebiegu wypadku z udziałem pieszej N. W., Sąd Najwyższy uznał, że zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa, określonego w tym przepisie, przez X. Y. – sędziego Sądu Rejonowego w W. Prowadząc pojazd mechaniczny - samochód marki O., nieumyślnie naruszył on zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym (nie zachował szczególnej ostrożności, nie ustąpił pierwszeństwa pieszej przekraczającej jezdnię po oznakowanym przejściu dla pieszych). Sędzia X. Y. jako kierujący samochodem marki O. odpowiadał za dostosowanie techniki jazdy w celu prawidłowego przejazdu przez odcinek jezdni, wyodrębniony prawnie, jako oznakowane przejście dla pieszych, z którego korzystała pokrzywdzona. W wyniku naruszenia przez niego, wskazanych zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym, doszło do wypadku, potrącenia przez prowadzony przez niego samochód pieszej N. W., która doznała obrażeń ciała określonych w art. 157 § 1 k.k. Bezspornym jest, że ustawodawca tworząc typ przestępstwa, określony w art. 177 § 1 k.k., nie przesądził o społecznej szkodliwości każdego konkretnego czynu formalnie wyczerpującego znamiona tego występk. Przepis art. 1 § 2 k.k. głosi, że nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma. Pojęcie społecznej szkodliwości nie zostało zdefiniowane w k.k. W art. 115 § 2 k.k. wskazano jedynie faktory oceny stopnia społecznej szkodliwości. To wyliczenie, w tym przepisie, okoliczności rzutujących na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu ma charakter zamknięty (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2006 r., sygn. akt IV KK 395/06, Legalis, z dnia 11 kwietnia 2011 r., sygn. akt IV KK 382/10, Legalis). W uchwale Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 16 maja 2018 r., sygn. akt SNO 18/18, trafnie zauważono, że sąd dyscyplinarny, cyt., poddaje analizie wnioski nie tylko pod kątem realizacji znamion przedmiotowych i podmiotowych zarzucanych czynów, ale także musi odnieść się do nich w optyce m.in. stopnia społecznej szkodliwości. Jednak biorąc pod uwagę specyfikę postępowania o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, uznać należy, że znikomy stopień społecznej szkodliwości zarzucanego sędziemu czynu musi jawić się, jako oczywisty na podstawie dostępnego materiału

dowodowego.” W realiach niniejszej sprawy nie można przyjąć, aby omawiany czyn cechował się znikomym stopniem szkodliwości społecznej w owej „oczywistości”.

Kierując się przedstawionymi wyżej motywami, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, jak w uchwale.

[M. T.]

[ms]